

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 11CoP/45/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2324200937
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Silvia Hýbelová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2024:2324200937.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Silvie Hýbelovej a členov Mgr. Fedora Benku a Mgr. Kataríny Arnouldovej, právnej veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: A. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C. XXXX/XX, A., toho času v starostlivosti navrhovateľky, dieťa rodičov: D. E., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C. XXXX/XX, A. a F. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom G. XXXX, o návrhu navrhovateľky - starej matky maloletého dieťaťa: H. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom G. XXXX, zastúpená JUDr. Marcelom Ružarovským, advokátom, so sídlom A. Žarnova 11C, Trnava, na zverenie maloletého dieťaťa do náhradnej starostlivosti a o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, o odvolaní navrhovateľky proti uzneseniu Okresného súdu Galanta zo dňa 14. marca 2024, č.k. 12P/36/2024-27, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnuté uznesenie ruší a vec mu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie uznesením napadnutým odvolaním zamietol návrh navrhovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia. Z odôvodnenia uznesenia vyplynulo, že navrhovateľka návrhom podaným na súd prvej inštancie dňa 08.03.2024 sa domáhala zverenia maloletého dieťaťa do jej náhradnej osobnej starostlivosti a zároveň nariadenia neodkladného opatrenia, ktorým by súd zaviazal matku maloletého dieťaťa prispievať výživným na maloleté dieťa sumou 60 eur mesačne vždy do 15. dňa v mesiaci vopred na účet Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Galanta. Dôvodila tým, že maloleté dieťa (ďalej aj „maloletý“) žije u navrhovateľky a jej manžela od júla 2022 na jeho žiadosť. Rodičia maloletého sa rozišli v čase, keď mal maloletý tri roky, následne býval s matkou, otec jej prispieval výživným vo výške 100 eur mesačne a uhrádzal ostatné náklady. Matka sa o maloletého aktívne nezaujíma, občas mu zavolá, za maloletým nechodí, nezaujíma sa o jeho školské výsledky. Maloletý u matky nechce prespať. Otec má s maloletým veľmi dobrý vzťah, avšak dlhodobo pracuje v zahraničí, takže by nedokázal zabezpečovať osobnú starostlivosť o maloletého. V čase, keď sa otec nachádza na Slovensku, maloletý za ním veľmi rád chodí, nemá problém u neho prespať, trávajú spolu voľný čas. Otec sa aktívne o maloletého zaujíma a posiela starým rodičom peniaze pre maloletého, vždy podľa potreby, mesačne od 100 eur a vyššie, pričom maloletému kupuje oblečenie a platí stravu v škole. Vyživovacia povinnosť doposiaľ nebola upravená žiadnym súdnym rozhodnutím a matka si zákonnú povinnosť dobrovoľne neplní. Všetky náklady v súčasnosti financuje navrhovateľka s manželom a otec maloletého. Navrhovateľka uviedla, že jej nie sú známe majetkové pomery matky ani výška jej príjmov, podľa posledných informácií pracuje v H. I. E. a údajne vlastní motorové vozidlo. Navrhla, aby bolo dočasne určené výživné vo výške 60 eur mesačne (suma rovnajúca sa rodičovskému prídavku, ktorý matka neoprávnene poberá), nakoľko táto suma zodpovedá výživnému v nevyhnutnej miere s poukazom na životné náklady. Právne súd prvej inštancie vec posúdil podľa § 2 ods. 1, § 360 ods. 1, § 366 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“), § 324 ods. 1, 2, 3, § 325 ods. 1, § 328 ods. 1, 2, § 329 ods. 1, 2, § 330 ods. 1, 2, § 332 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), § 45 ods. 8 Zákona o rodine. Vo veciach týkajúcich sa starostlivosti o maloleté deti sa nevyhnutnosť nariadiť neodkladné opatrenie posudzuje vždy z hľadiska záujmu maloletých detí, napr. ak by bol bezprostredne ohrozený život, zdravie, zdravý

vývin, výchova, či výživa maloletých detí. Len v prípade osvedčenia bezprostredného ohrozenia dieťaťa, či osvedčenia iného závažného dôvodu, je namieste rozhodnúť neodkladným opatrením. Po preskúmaní návrhu navrhovateľky súd dospel k záveru, že návrh nie je dôvodný. Navrhovateľka sa vo svojom návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia nedomáhala dočasného zverenia, resp. ponechania maloletého dieťaťa v starostlivosti navrhovateľky, ale iba určenia výživného na maloleté dieťa zo strany matky maloletého dieťaťa, ktoré bude poukazované na účet Úradu práce sociálnych vecí a rodiny Galanta. Súd prvej inštancie v tejto súvislosti poukázal na ust. § 45 ods. 8 Zákona o rodine, kedy súd uloží povinnosť, aby rodičia počas trvania náhradnej osobnej starostlivosti poukazovali výživné úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, avšak pri rozhodovaní o zverení maloletého dieťaťa do náhradnej osobnej starostlivosti. Súd tiež poukázal na to, že neodkladným opatrením sa výživné určuje v nevyhnutnej miere a je určené len na uspokojovanie základných životných potrieb oprávneného, pričom nie je rozhodujúce, že povinný je schopný platiť výživné aj vo väčšom rozsahu. Účelom inštitútu neodkladného opatrenia je rýchla a dočasná úprava pomerov maloletého dieťaťa a pokiaľ rodič na výžive a potrebách maloletého dieťaťa neparticipuje, je nevyhnutné predbežne upraviť pomery vo vzťahu k maloletému dieťaťu a zabezpečiť pravidelné príspevky na jeho výživu. V danej veci navrhovateľka neosvedčila naliehavú potrebu neodkladnej úpravy pomerov, pretože ako vyplýva z návrhu, výživa dieťaťa nie je ohrozená, nakoľko otec prispieva na výživu maloletého. S poukazom na uvedené súd prvej inštancie návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol, keď mal za to, že v danej veci nejde o potrebu nevyhnutného a okamžitého zásahu súdu, ktorým by bolo potrebné upraviť pomery medzi účastníkmi neodkladným opatrením.

2. Proti tomuto uzneseniu súdu prvej inštancie podala odvolateľka, ktorá navrhla, aby odvolací súd napádané uznesenie zrušil a nariadil neodkladné opatrenie, ktorým matke maloletého uloží povinnosť prispievať na výživné pre maloletého vo výške 60 eur mesačne vždy do 15. dňa v mesiaci vopred na účet Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Galanta, a to až do právoplatného rozhodnutia vo veci samej. Dôvodila tým, že súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil, keď podmieňoval vydanie neodkladného opatrenia podľa § 366 CMP takými predpokladmi, ktoré zákon v tomto prípade nepozná (ohrozenie výživy). Ustanovenie § 366 CMP nepredpokladá, že musí byť výživa maloletého dieťaťa ohrozená, a nevyklučuje sa ani v prípade, ak druhý rodič plní výživné v zmysle zákona o rodine. Má za to, že zákonodarca mal na mysli plnenie si vyživovacej povinnosti každého z povinných osôb (v tomto prípade rodičov) aspoň v nevyhnutnej miere, ak sa na výžive dieťaťa nepodieľajú dobrovoľne, nakoľko povinnosť vyživovať dieťa je primárne povinnosťou rodičov. Taktiež má za to, že platenie výživného zo strany oboch rodičov je nepochybne v záujme maloletého dieťaťa. Preto nepovažuje za správny záver súdu, že návrh nie je dôvodný, nakoľko otec prispieva na výživu maloletého, teda výživa dieťaťa nie je ohrozená. Navrhovateľka ďalej uviedla, že sa nedomáhala zverenia maloletého do náhradnej osobnej starostlivosti prostredníctvom neodkladného opatrenia, nakoľko maloletý sa v jej faktickej starostlivosti nachádza už takmer dva roky, teda nie je potrebné bezodkladne upraviť pomery v tomto smere. Avšak je toho názoru, že takýto návrh nie je podmienkou pre domáhanie sa nariadenia platenia výživného v nevyhnutnej miere neodkladným opatrením v súlade s § 366 CMP. V tejto súvislosti poukázala aj na uznesenie Okresného súdu Galanta, č.k. 12P/177/2022-108 zo dňa 12.04.2023 a uznesenie Okresného súdu Topoľčany, sp. zn. 10P/136/2010.

3. Krajský súd v Tmave ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie podala včas oprávnená osoba (§ 359 a § 362 ods. 1 CSP a § 7 ods. 1 CMP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 355 ods. 2 a § 357 písm. d/ CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania preskúmal napadnuté uznesenie, ako aj konanie mu predchádzajúce bez ohľadu na rozsah a dôvody odvolania (§ 65 a § 66 CMP) a dospel k záveru, že uznesenie súdu prvej inštancie je potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Predmetom konania vedeného na súde prvej inštancie pod sp. zn. 12P/36/2024 je zverenie maloletého dieťaťa A. B., nar. XX.XX.XXXX do náhradnej osobnej starostlivosti, ktorej sa domáhala navrhovateľka - stará matka maloletého. Zároveň v tomto konaní vo veci samej navrhovateľka podala návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým by súd zaviazal matku maloletého dieťaťa prispievať výživným na maloleté dieťa sumou 60 eur mesačne vždy do 15. dňa v mesiaci vopred na účet Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Galanta.

5. Predmetom odvolacieho konania je preskúmanie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorým návrh navrhovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol, keď nemal osvedčenú potrebu okamžitého zásahu do pomerov účastníkov konania.

6. Odvolací súd preskúmal podané odvolanie, oboznámil sa s obsahom spisu a dospel k záveru, že pre vydanie rozhodnutia súdu neboli splnené procesné podmienky, keďže maloletý nebol v konaní zastúpený kolíznym opatrovníkom, čím mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Účastníkmi konania vo veciach starostlivosti o maloleté dieťa sú rodičia a maloleté dieťa, pričom maloleté dieťa ako účastník konania je procesne spôsobilé len v obmedzenom rozsahu v zmysle § 9 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého maloletí majú spôsobilosť len na také právne úkony, ktoré sú svojou povahou primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti zodpovedajúcej ich veku. Súd preto je povinný vždy ako predbežnú otázku skúmať procesnú spôsobilosť dieťaťa v konkrétnom konaní a to v súlade s kritériami uvedenými v § 9 Občianskeho zákonníka. V tomto prípade je účastníkom konania maloleté dieťa vo veku 13 rokov, preto vzhľadom na svoju nedostatočnú rozumovú a vôľovú vyspelosť musí byť v konaní zastúpené.

7. Podľa § 31 ods. 1 Zákona o rodine, rodičia zastupujú maloleté dieťa pri právnych úkonoch, na ktoré nie je spôsobilé.

8. Podľa § 31 ods. 2 Zákona o rodine, žiadny z rodičov nemôže zastupovať svoje maloleté dieťa, ak ide o právne úkony, pri ktorých by mohlo dôjsť k rozporu záujmov medzi rodičmi a maloletým dieťaťom alebo medzi maloletými deťmi zastúpenými tým istým rodičom navzájom; v takom prípade súd ustanoví maloletému dieťaťu opatrovníka, ktorý ho bude v konaní alebo pri určitom právnom úkone zastupovať (ďalej len „kolízny opatrovník“).

9. Podľa § 31 ods. 4 Zákona o rodine, na ustanovenie kolízneho opatrovníka sa primerane použijú ustanovenia § 60 a 61. Funkcia kolízneho opatrovníka zaniká ukončením konania alebo vykonaním právneho úkonu, na ktorého účely bol ustanovený.

10. Podľa § 117 CMP, ak treba, aby za maloletého konal opatrovník, súd na návrh ustanoví za opatrovníka najmä blízku osobu maloletého, u ktorej je predpoklad, že bude konať v záujme maloletého, ak s ustanovením súhlasí. Inak ustanoví za opatrovníka orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

11. Účastníkom konania je tu maloleté dieťa, kde u jeho zákonných zástupcov (rodičov) je pochybnosť o možnej kolízii záujmov. Bolo preto namieste, aby súd v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia maloletému ustanovil kolízneho opatrovníka. Funkciou opatrovníka, ktorý má v konaní pred súdom postavenie účastníka konania, je chrániť práva a právom chránené záujmy dieťaťa v konaní, pričom opatrovník pri ochrane práv dieťaťa zohľadňuje aj názor dieťaťa k prejednávanej veci. Opatrovník má právo vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, navrhovať vykonanie procesných dôkazov, a taktiež navrhovať súdu, ako má vo veci rozhodnúť vzhľadom na záujem dieťaťa a názor dieťaťa k prejednávanej veci, ktorý súdu prezentuje.

12. Nakoľko v prejednávanej veci nejde o prípad neodkladného opatrenia vo veciach ochrany maloletého podľa § 365 CMP, v ktorom zákon upúšťa od nutnosti ustanovovať maloletému procesného opatrovníka (§ 365 ods. 4 CMP), bolo preto povinnosťou súdu prvej inštancie ustanoviť maloletému opatrovníka a aj jeho prostredníctvom zisťovať všetky skutočnosti potrebné pre rozhodnutie.

13. Podľa § 380 ods. 2 CSP na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok, prihliadne odvolací súd, aj keď neboli v odvolacích dôvodoch uplatnené.

14. Vychádzajúc z citovaného ustanovenia odvolací súd bol povinný prihliadať na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok ex offo. V danej veci bol zistený nedostatok procesnej spôsobilosti maloletého, a keďže takýmto postupom súdu bolo maloletému odňaté právo konať pred súdom, keď nemohol uskutočňovať jemu patriace procesné práva, odvolací súd napadnuté uznesenie podľa § 389 ods. 1 písm. a) CSP zrušil a vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

15. V ďalšom konaní súd obratom ustanoví maloletému kolízneho opatrovníka, ktorého vyzve na vyjadrenie k návrhu navrhovateľky, v prípade potreby môže v skrátených lehotách dokazovanie aj doplniť

a následne súd posúdi, či tu je alebo nie je potreba nariadenia neodkladného opatrenia v záujme ochrany práv maloletého dieťaťa. Nové rozhodnutie súd stručne a výstižne zdôvodní tak, aby sa jeho právne závery opierali o skutkové zistenia vyplývajúce z vykonaného dokazovania.

16. Senát krajského súdu uvedené uznesenie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom, prípadne má možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP). Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP). V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).